

جغرافیا ۲

۱

درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را مشخص کنید. (۱ نمره)

- الف) جغرافی دان‌ها برای تعیین حدود یک ناحیه، عمدتاً یک معیار را به کار می‌گیرند.
 ب) تعیین مرز نواحی زیست‌بوم، راحت‌تر از مرز نواحی قومی و زبانی است.
 ج) به شرایط و وضعیت هوای یک ناحیه در مدت‌زمانی نسبتاً طولانی، آب‌وهوا می‌گویند.
 د) در ایران، اشکال کارستی، به‌ویژه در کوه‌های البرز زیاد است.

راهنمای تصحیح

الف) نادرست (۰/۲۵) (درس ۱ - صفحه ۵)

ب) درست (۰/۲۵) (درس ۲ - صفحه ۱۶)

ج) درست (۰/۲۵) (درس ۳ - صفحه ۲۱)

د) نادرست (۰/۲۵) (درس ۴ - صفحه ۴۶)

الف) جغرافی دان‌ها برای تعیین حدود یک ناحیه، یک یا چند معیار را به کار می‌گیرند. آن‌ها با توجه به این معیارها، حدود یا مرزهای هر ناحیه را روی نقشه رسم می‌کنند و نواحی مختلف را روی نقشه نمایش می‌دهند.

- ب) در نواحی انسانی تعیین مرز نواحی دشوارتر از نواحی طبیعی است.
 هوا، وضعیت گذرا و موقتی هواکره (اتمسفر) در یک محل در مدت‌زمانی کوتاه است.
 ت) در ایران، اشکال کارستی، به‌ویژه در کوه‌های زاگرس زیاد است.
 غارهای علی‌صدر همدان و کتله‌خور زنجان نمونه‌هایی از اشکال فرسایشی کارستی هستند.

عبارت مناسب را از داخل پرانتز (کمانک) انتخاب کنید. (۱ نمره)

الف) یکی از جغرافی دانان زیستی به نام (وایتکر - گودی) در طبقه بندی زیست بومها به دو عامل دما و بارش توجه کرد.

ب) عنصر اصلی گسترش یک فرهنگ (زبان - دین) است.

ج) ناحیه خزر (شرقی - غربی) پرباران ترین ناحیه بارشی ایران است.

د) تهران مهم ترین قطب صنایع (مصرفی - ماشینی) کشور است.

راهنمای تصحیح >> الف) وایتکر (۰/۲۵) (درس ۵ - صفحه ۵۵)

ب) زبان (۰/۲۵) (درس ۶ - صفحه ۶۹)

ج) غربی (۰/۲۵) (درس ۱ - صفحه ۵)

د) مصرفی (۰/۲۵) (درس ۲ - صفحه ۱۱)

ب)

دروس Box

زبان، عنصر اصلی گسترش یک فرهنگ است؛ زیرا انسانها از طریق آن، اطلاعات، تجربهها، ارزشها و آداب و رسوم خود را به دیگران و به نسل بعدی منتقل می کنند.

ج)

جغرافی دان براساس ترکیب ویژگی های عمده بارش از قبیل میانگین بارندگی سالانه، توزیع فصلی بارش و بالاترین میزان بارش روزانه، ایران را به شش ناحیه بارشی خزر غربی، خزر شرقی، کردستان، آذربایجان و زاگرس، خراسان شمالی، داخلی تقسیم کرده است.

د)

به وجود آمدن نواحی صنعتی پیرامون شهر تهران، آن را به مهم ترین قطب صنایع مصرفی کشور تبدیل کرده است.

در بین عناصر فرهنگی، (دین - زبان) نقش مهمی در خلق چشم اندازهای فرهنگی دارد.

پاسخ: دین (۰/۲۵) (صفحه ۷۴)

نهایی

گزینه مناسب را انتخاب کنید. (۱ نمره)

- الف) کدام بیابان‌ها از نظر علل پیدایش شبیه هم هستند؟
 (۱) گبی - نامیب (۲) تکل‌ماکان - گبی (۳) گبی - آتاکاما (۴) تکل‌ماکان - آتاکاما
 ب) دماغه ماسه در سواحل همانند و برخلاف در بیابان بر اثر فرسایش تراکمی شکل گرفته است.
 (۱) نیکا - رگ (۲) سیف - دون (۳) نیکا - دون (۴) سیف - برخان
 ج) مطالعه بیوم‌ها یکی از موضوعات کدام شاخه جغرافیا است؟
 (۱) ژئومورفولوژی (۲) اکولوژی (۳) طبیعی (۴) زیستی
 د) در خانواده زبانی آفرو - آسیایی زبان مردم عرب و یهود، زبان قوم است و زبان بعضی از مردم آفریقا، زبان قوم است.
 (۱) سامی - غرب - حامی (۲) حامی - غرب - سامی
 (۳) حامی - شمال - سامی (۴) سامی - شمال - حامی

راهنمای تصحیح

- الف) «۲» تکل‌ماکان - گبی (درس ۳ - صفحه ۳۴)
 ب) «۱» نیکا - رگ (درس ۴ - صفحات ۴۸، ۴۷ و ۵۰)
 ج) «۴» زیستی (درس ۵ - صفحه ۵۴)
 د) «۴» سامی - شمال - حامی (درس ۶ - صفحه ۷۰)

پاسخ خیلی تشریحی ✓ الف

درس Box

علل ایجاد بیابان
 استقرار مرکز پرفشار: نامیب - آتاکاما
 دوری از منابع رطوبت: گبی - تکل‌ماکان

ب) بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌های «۲»، «۳» و «۴» دون، نیکا و سیف و برخان همگی بر اثر فرسایش تراکمی شکل گرفته‌اند.

ج)

بیوم‌ها (زیست‌بوم‌ها) نواحی وسیع جغرافیایی هستند که در آن‌ها انواع خاص و مشابهی از گیاهان و جانوران زندگی می‌کنند و به همین سبب، یک ناحیه را به وجود می‌آورند که از سایر نواحی متمایز می‌شود.

درس Box

۴ در جای خالی عبارت مناسب را بنویسید. (۰/۲۵ نمره)

- الف) مکان‌هایی که ویژگی‌های مشابه دارند، همان هستند.
 ب) هر ناحیه جغرافیایی دارای است که بیشترین عوامل وحدت و همگونی در آن وجود دارند.
 ج) یکی از معروف‌ترین تقسیم‌بندی‌های اقلیمی، طبقه‌بندی است.

راهنمای تصحیح

الف) ناحیه (نواحی) (۰/۲۵) (درس ۱ - صفحه ۴)

ب) کانون (مرکز) (۰/۲۵) (درس ۲ - صفحه ۱۵)

ج) کوپن (۰/۲۵) (درس ۳ - صفحه ۲۸)

پاسخ خیلی تشریحی

الف) ویژگی اصلی هر ناحیه وحدت و همگونی نسبی عناصر طبیعی و انسانی در آن است.

ب)

معمولاً هر چه از کانون یک ناحیه جغرافیایی دور می‌شویم و به طرف مرزهای آن حرکت می‌کنیم، به تدریج از عوامل همگونی آن ناحیه کاسته می‌شود و سرانجام، این عوامل ناپدید می‌گردند.

ج)

طبقه‌بندی کوپن بر مبنای سه معیار بارش، دما و پوشش گیاهی است.

نکته

دربش Box

متن زیر دربردارنده دو مفهوم نادرست است. آن‌ها را پیدا کنید و در پاسخ‌برگ بنویسید. (۵/۰ نمره)

«مناطق خشک مناطقی هستند که کمبود بارش دارند. به علاوه بارندگی در این مناطق منظم است؛ به طوری که ممکن است چند سال هیچ بارشی صورت نگیرد و یا منطقه به طور ناگهانی با رگبارهای بلندمدت مواجه شود.»

راهنمای تصحیح

مناطق خشک مناطقی هستند که کمبود بارش دارند. به علاوه، بارندگی در این مناطق نامنظم (۲۵/۰) است؛ به طوری که ممکن است چند سال هیچ بارشی صورت نگیرد و یا منطقه به طور ناگهانی با رگبارهای کوتاه‌مدت (۲۵/۰) مواجه شود. (درس ۳ - صفحه ۳۲)

ادامه عبارت زیر را بنویسید. (۵/۰ نمره)

۶

«دره‌های V شکل معمولاً بر اثر جریان آب رودها و فرسایش آبی، شکل می‌گیرند و علت این که آن‌ها را با حرف V نام‌گذاری کرده‌اند، این است که»

دامنه‌های پرشیب (۲۵/۰) و تنگ (۲۵/۰) دارند. (درس ۴ - صفحه ۴۴)

راهنمای تصحیح

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

آب‌های جاری در کوهستان‌ها به دلیل شیب زمین به سمت پایین کوه روان می‌شوند.

هر یک از معادن ستون (۱) را به بیابان مربوطه در ستون (۲) وصل کنید. (۷۵/۰ نمره)

(در ستون (۲) یک مورد اضافه است.)

ستون (۱)	ستون (۲)
الف) بوکسیت	۱- کالاهاری
ب) فسفات	۲- آتاکاما
ج) الماس	۳- صحرای بزرگ آفریقا
	۴- استرالیا

۷

راهنمای تصحیح

الف) «۴» استرالیا (۰/۲۵)

ب) «۳» صحرای بزرگ آفریقا (۰/۲۵)

ج) «۱» کالاهاری (۰/۲۵) (درس ۵ - صفحه ۵۸)

بیابان آتاکاما از نظر مس شهرت دارد.

نکته

به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید. (۳ نمره)

- الف) میان اجزا و پدیده‌های هر مکان، چه رابطه‌ای وجود دارد؟
ب) چه عاملی باعث می‌شود انسان‌ها برای کنترل محیط و شرایط خاص آن چاره‌اندیشی کنند؟
ج) به ترتیب شکل (۱) و شکل (۲) نمایش‌دهنده کدام پدیده در نقشه‌ها هستند؟

(۱)

(۲)

- د) در کوهستان‌ها با توجه به چه عواملی پیوسته هوازدگی فیزیکی و شیمیایی صورت می‌گیرد؟
ه) ناحیه ساحلی محل تلاقی کدام زیست‌بوم‌ها است؟
و) انسان‌ها چگونه چشم‌اندازهای فرهنگی خلق می‌کنند؟

راهنمای تصحیح >> الف) نوعی پیوستگی (۰/۲۵) و هماهنگی (۰/۲۵) (درس ۱ - صفحه ۴)

ب) محدودیت‌ها (۰/۲۵) و موانع محیطی (۰/۲۵) (درس ۲ - صفحه ۱۲)

ج) ۱- جبهه سرد (۰/۲۵) ۲- جبهه گرم (۰/۲۵) (درس ۳ - صفحه ۲۵)

د) شرایط آب‌وهوایی (۰/۲۵) و جنس سنگ‌ها (۰/۲۵) (درس ۴ - صفحه ۴۴)

ه) خشکی (۰/۲۵) و دریایی (۰/۲۵) (درس ۵ - صفحه ۶۱)

و) با تغییراتی (۰/۲۵) که در محیط‌های طبیعی به وجود می‌آورند. (درس ۶ - صفحه ۷۴)

پاسخ خیلی تشریحی ✓ الف) این پیوستگی و هماهنگی مکان موردنظر را از سایر مکان‌ها متفاوت می‌سازند.

نکته > جبهه‌ها مرز بین دو توده هوای مجاورند و آن‌ها را از هم جدا می‌کنند.

د)

نکته > تغییرات دمای شب و روز و یخبستن آب در شکاف‌ها و درزها از عوامل مهم هوازدگی در کوهستان‌ها هستند.

با توجه به توضیح داده شده، نام هر یک از ادیان را مشخص کنید. (۵/۰ نمره)

- الف) بیشتر پیروان آن به صورت پراکنده در شهرها و نواحی بزرگ بازرگانی جهان زندگی می کنند:
- ب) از مذاهب قبیله ای و مبتنی بر پرستش غیر خدای یگانه است:

راهنمای تصحیح >>

الف) یهود (۲۵/۰) (درس ۶ - صفحه ۷۴)

ب) آئیمیس (۲۵/۰) (درس ۶ - صفحه ۷۳)

۱۰ توده هوا را تعریف کنید. (۰/۲۵ نمره)

راهنمای تصحیح >> به حجم وسیعی از هوا که از نظر دما و رطوبت (۰/۲۵)، در سطح افقی (۰/۲۵) تا صدها کیلومتر ویژگی‌های یکسانی داشته باشد. (۰/۲۵) (درس ۳ - صفحه ۲۵)

چه عواملی موجب پدیدآمدن ساختمان‌های بلندمرتبه در بنادر ساحلی شده است؟ (سه مورد) (۰/۷۵ نمره)

۱۱

جذب جمعیت زیاد (۰/۲۵)، رونق فعالیت‌های مربوط به تجارت و گردشگری (۰/۲۵) و حمل و نقل بار و مسافر

(۰/۲۵) (درس ۱ - صفحه ۳)

راهنمای تصحیح

۱۲

برنامه‌ریزی یا تصمیم‌های یک دولت برای ایجاد ناحیه گردشگری و پارک‌های ملی یا صنعتی، چه نتایج و

پیامدهایی برای نواحی انسانی و طبیعی به همراه دارد؟ (۷۵/۰ نمره)

حفظ (۲۵/۰)، تغییر (۲۵/۰) یا تخریب (۲۵/۰) (درس ۲ - صفحه ۱۳)

راهنمای تصحیح

۱۳

با توجه به تعریف فرسایش به سؤال زیر پاسخ دهید. (۷۵٪ نمره)

– مراحل سه‌گانه فرسایش را ذکر کنید.

راهنمای تصحیح

کنده‌شدن مواد از جای خود (حفر) (۲۵٪) – انتقال (۲۵٪) – رسوب‌گذاری یا انباشته‌شدن مواد در مکان‌های دیگر

(۲۵٪) (درس ۴ - صفحه ۴۲)

نکته

فرسایش عبارت است از جدا شدن ذرات سنگ و خاک از بستر خود و جابه‌جایی آن‌ها توسط عوامل مختلف چون آب و باد.

۱۴

هر یک از عبارت‌های داده‌شده، بیانگر محدودیت کدام نواحی زیستی است؟ (۵/۰ نمره)

الف) حرکت ماسه‌های روان و فرسایش خاک:

ب) منطبق‌بودن بر گسل‌های فعال:

راهنمای تصحیح

الف) ناحیه بیابانی (۲۵/۰) (درس ۵ - صفحه ۵۹)

ب) ناحیه کوهستانی (۲۵/۰) (درس ۵ - صفحه ۶۲)

۱۵

یکی از موضوعات مورد توجه جغرافی‌دان‌ها، اهمیت تنوع جغرافیایی زبان‌هاست.

– به چه علت امروزه، برخی از زبان‌ها در جهان غلبه بیشتری پیدا کرده‌اند؟ (۵/۰ نمره)

راهنمای تصحیح >> در اثر رشد ارتباطات (۲۵/۰) و فناوری اطلاعات (۲۵/۰) (درس ۶ - صفحه ۷۱)

۱۶

با توجه به انواع ناهمواری‌های جهان، هر یک از موارد زیر، معرف کدام شکل از ناهمواری‌ها است؟ (۷۵/۰ نمره)

- الف) سرزمینی مرتفع و نسبتاً هموار:
- ب) دربرگیرنده بیش از یک سوم سطح زمین:
- ج) ارتفاع کم‌تر نسبت به کوه‌ها و بلندتر از نواحی پیرامون خود:

راهنمای تصحیح « الف) فلات (۷۵/۰)

ب) دشت (۷۵/۰)

ج) تپه (۷۵/۰) (درس ۴ - صفحات ۳۸ و ۳۹)

نکته

فلات‌ها، کوه‌ها، تپه‌ها و دشت‌ها، چهار ناهمواری اصلی و عمده سطح زمین‌اند.

۱۷ با توجه به شکل روبه‌رو به سؤالات پاسخ دهید: (۵/۰ نمره)

- الف) کدام نوع بارش را نشان می‌دهد؟
ب) کدام بارش‌ها بیشتر از این نوع هستند؟

راهنمای تصحیح « الف) همرفتی (۵/۰)

ب) بهاری (۵/۰) (درس ۳ - صفحه ۲۷)

در این نوع بارندگی، توده هوا از هوای مجاور خود گرم‌تر می‌شود؛ همراه با بالا رفتن، دمای آن پایین می‌آید و ابر تشکیل می‌شود و بارندگی صورت می‌گیرد.

درجی Box

۱۸ چه عواملی در نوع هر زیست‌بوم و ویژگی‌های آن مؤثرند؟ (چهار مورد) (۱ نمره)

راهنمای تصحیح: موقعیت جغرافیایی، شرایط آب‌وهوایی (دما، تبخیر و بارش)، شکل ناهمواری‌ها و ارتفاع از سطح زمین و جنس خاک‌ها (ذکر چهار مورد کافی است هر مورد (۰/۲۵)) (درس ۵ - صفحه ۵۴)

نکته: از آنجا که این عوامل در سطح زمین یکنواخت نیستند و متفاوت‌اند، زیست‌بوم‌های متنوعی پدید آمده است.

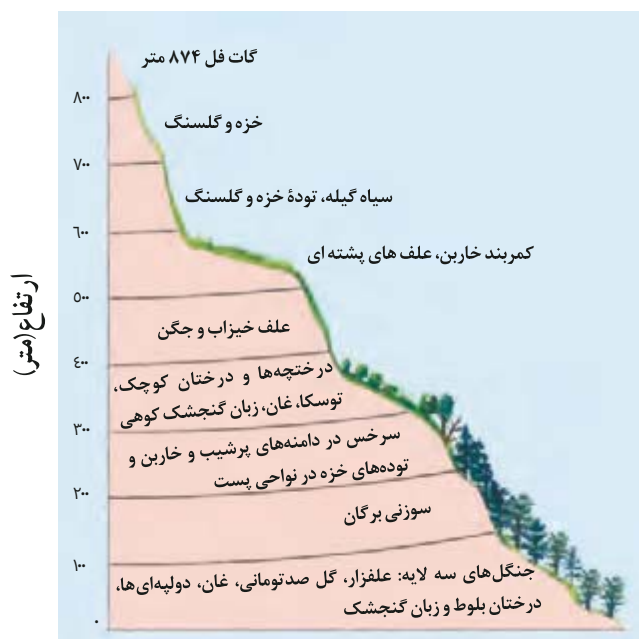
راهنمای تصحیح

زبان عربی زبان رسمی حدود بیش از ۲۰ کشور و یکی از زبان‌های رسمی سازمان ملل متحد است و همچنین زبان قرآن است. (دو مورد کافی است هر مورد (۵/۰)) (درس ۶ - صفحه ۷۰)

درس Box

در بین زبان‌های خانواده آفری - آسیایی، معروف‌ترین و مهم‌ترین آن‌ها زبان عربی است که در جنوب غربی آسیا و شمال آفریقا بدان تکلم می‌کنند.

۲۰ با توجه به شکل مقابل، با افزایش ارتفاع چه تغییراتی در پوشش گیاهی صورت می‌گیرد؟ (سه مورد) (۷۵/۰ نمره)

تأثیر ارتفاع بر پوشش گیاهی در کوه گات‌فل - اسکاتلند

راهنمای تصحیح « تعداد گونه‌ها، قد یا بلندی گیاهان، انبوهی و درجه رشد گیاهان و فصل رویش آن‌ها کم‌تر و کوتاه‌تر می‌شود.

(سه مورد کافی است هر مورد (۲۵/۰)) (درس ۵ - صفحه ۵۷)

علاوه بر عوامل آب‌وهوایی و خاک، نوع ناهمواری‌ها و ارتفاعات نیز در پراکندگی پوشش گیاهی و زندگی جانوری نواحی تأثیر می‌گذارند؛ زیرا گیاهان و جانوران در ارتفاع معینی قادر به زیستن هستند.

درسی Box

متن زیر را بخوانید و به سؤالات پاسخ دهید. (۱ نمره)

«امیر تعطیلات نوروز را به منطقه شهداد در کرمان سفر کرد. در آن جا با پدیده زیبای کلوت مواجه شد که از جاذبه های طبیعی منطقه برای گردشگران داخلی و خارجی است.»

الف) نام دیگر این پدیده چیست؟

ب) حاصل کدام یک از اشکال فرسایشی است؟

ج) در کدام محیط ها پدید می آید؟

راهنمای تصحیح « الف) یاردانگ (۰/۲۵)

ب) کاوشی (۰/۲۵)

ج) در رسوبات نرم به جا مانده (۰/۲۵) از دریاچه های قدیم (۰/۲۵) (درس ۴ - صفحه ۴۷)

جاهای خالی را با استفاده از عبارت‌های داده‌شده تکمیل کنید. (سه مورد اضافی است.) (۱ نمره)

(D - E - هیچ ماهی بیش از $+1^{\circ}\text{C}$ نیست. - بارش تابستان بیشتر از زمستان - مناسب برای جنگل‌های بارانی - میانگین سردترین ماه بین $+18^{\circ}\text{C}$ تا -3°C است. - مناسب برای جنگل‌های خزان‌دار)

علامت آب‌وهوا	دما	بارش	پوشش گیاهی
C	ب.....	بارش در دوره سرد سال بیشتر از دوره گرم	د.....
.....الف.....	میانگین سردترین ماه کم‌تر از -3°C است.	ج.....	مناسب برای جنگل‌های مخروطی سردسیری

راهنمای تصحیح >> الف) D (۰/۲۵)

ب) میانگین سردترین ماه بین $+18^{\circ}\text{C}$ تا -3°C است. (۰/۲۵)

ج) بارش تابستان بیشتر از زمستان (۰/۲۵)

د) مناسب برای جنگل‌های خزان‌دار (۰/۲۵) (درس ۳ - صفحه ۲۸)

در دنیای امروز علاوه بر مهاجرت، چه عوامل دیگری نقش مهمی در پخش فرهنگی دارند؟ (۱ نمره)

راهنمای تصحیح

دادوستد (۰/۲۵)، گردشگری و جهانگردی (۰/۲۵)، استفاده از انواع رسانه‌ها (۰/۲۵)، انقلاب در فناوری اطلاعات و ارتباطات (۰/۲۵) (درس ۶ - صفحه ۸۱)